

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)

SSN Henryk Pietrkowski

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego [...] po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 20 sierpnia 2015 r., sprawy M.P.

sędziego Sądu Okręgowego w [...].

w związku z zażaleniami obwinionego sędziego i Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 24 kwietnia 2015 r., o przekazaniu sprawy na podstawie art. 345 §1 kpk Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w celu uzupełnienia postępowania

p o s t a n o w i ł :

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...] - Sądowi Dyscyplinarnemu.

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] złożył do Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...] wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko sędziemu Sądowi Okręgowemu M. P., zarzucając mu popełnienie przewinień służbowych określonych w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27

lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 133), polegających na:

1. rażącym i oczywistym naruszeniu art. 219 k.p.c. poprzez bezpodstawne połączenie w dniach 15 stycznia 2013 r. i 15 lutego 2013 r. spraw Sądu Okręgowego ... 1541/11 i ... 1848/12 ze sprawą ... 1251/10 do wspólnego rozpoznania, co skutkowało rażąco przewlekłością postępowania w sprawie ... 1541/11;
2. uchybiającym godności sędziego, rażącym i oczywistym naruszeniu art. 49 k.p.c. przez zwrócenie się w dniu 29 listopada 2013 r. do Trybunału Konstytucyjnego z uzupełniającym pytaniem w sprawie ... 1251/10, po wyłączeniu go od rozpoznawania tej sprawy;
3. uchybieniu godności urzędu sędziego poprzez zamieszczenie w treści protokołu z dnia 4 stycznia 2013 r. w sprawie ... 665/11 oświadczeń wykraczających poza granice wyznaczone art. 158 k.p.c. oraz żądaniem ubezpieczonej strony, godzących w powagę sądu i dobro wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Apelacyjny w [...] – Sąd Dyscyplinarny postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2015 r. postanowił przekazać sprawę obwinionego sędziego Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] w celu uzupełnienia postępowania dyscyplinarnego, zgodnie z art. 114 § 3 u.s.p. W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wszczął postępowanie dyscyplinarne i przedstawił obwinionemu powyższe zarzuty postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 r. Obwiniony otrzymał odpis postanowienia 13 stycznia 2014 r. i w terminie 14 dni udzielił odpowiedzi, że nie rozumie zarzutów i wnosi o przesłanie mu kopii akt spraw ... 1541/11, ... 1251/10 i ... 665/11 w celu odniesienia się do zarzutów. Zastępca Rzecznika nie odniósł się do wniosku obwinionego i zakończył postępowanie, przedstawiając wniosek dyscyplinarny.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał brak reakcji na pismo obwinionego za istotny brak postępowania dyscyplinarnego, polegający na odstępianiu od przesłuchania obwinionego na okoliczność przedstawionych zarzutów i uniemożliwieniu mu złożenia wniosków dowodowych. Sąd ten uznał, że nie może zastępować zastępcy rzecznika w czynnościach procesowych, do których ten jest zobowiązany na podstawie art. 114 § 3 u.s.p., zwłaszcza, że obwiniony wyraził wolę złożenia wyjaśnień.

Zarówno Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego, jak i obwiniony sędzia wnieśli zażalenia na powyższe postanowienie, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do merytorycznego rozpoznania.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego zarzucił w zażaleniu sprzeczne z zebraniem materiałem dowodowym ustalenie, że obwiniony miał wolę złożenia wyjaśnień oraz dowodów, a co zostało mu uniemożliwione, oraz naruszenie art. 345 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p. przez wadliwe przyjęcie na podstawie zebranego materiału dowodowego, że postępowanie zostało dotknięte istotnymi brakami na skutek niewysłuchania obwinionego i że merytoryczne rozpoznanie wniosku dyscyplinarnego spowodowałoby znaczne trudności.

Obwiniony sędzia zarzucił w zażaleniu, że art. 345 k.p.k. narusza art. 6 Europejskiej Karty Praw Człowieka oraz art. 45 w związku z art. 8 Konstytucji i wniósł o rozstrzygnięcie kolizji norm w trybie art. 8 lub 193 Konstytucji. W obszernym uzasadnieniu wywodził, że art. 345 k.p.k. narusza konstytucyjną i unijną zasadę prawa do sądu, a wskazane w zaskarżonym postanowieniu braki postępowania dyscyplinarnego poprzedzające złożenie wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej powinny prowadzić do uniewinnienia go, a nie do nakazania uzupełniania dowodów i ich poszukiwania przeciwko obwinionemu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 345 § 1 k.p.k., obowiązującym w dniu wydania zaskarżonego postanowienia, sąd przekazywał sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia, jeżeli akta sprawy wskazywały na istotne braki tego postępowania, zwłaszcza na potrzebę poszukiwania dowodów, zaś dokonanie niezbędnych czynności przez sąd powodowałoby znaczne trudności. Przepis ten miał odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym poprzez odesłanie z art. 128 u.s.p.

Zwrot sprawy w celu uzupełnienia postępowania mógł zatem nastąpić w wypadku jego istotnych braków, i to tylko wtedy, jeżeli dokonanie niezbędnych czynności przez sąd powodowałoby znaczne trudności. Za istotny brak postępowania Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał uniemożliwienie obwinionemu sędziemu złożenia wyjaśnień i wniosków dowodowych, zwłaszcza, że wyraził taką wolę. Trafnie zarzucił Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego, że tego rodzaju ustalenie nie odpowiada zgromadzonemu w sprawie materiałowi. Jak bowiem wynika z akt postępowania prowadzonego przed złożeniem wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w dniu 11 marca 2014 r. postanowił podjąć z urzędu czynności wyjaśniające dotyczące oświadczeń zamieszczonych w protokole rozprawy z dnia 4 stycznia 2013 r. w sprawie ... 665/11 oraz - na podstawie wniosku Prezesa Sądu Okręgowego w [...] – czynności wyjaśniające dotyczące bezpodstawnego wystosowania pytania do Trybunału Konstytucyjnego. Odpis postanowienia doręczono obwinionemu razem z kopiami wniosków Prezesa Sądu Okręgowego w [...] i Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] oraz kopiami dołączonych do tych wniosków dokumentów. Pomimo zobowiązania do złożenia w terminie 14 dni wyjaśnień, obwiniony sędzia ich nie złożył wyjaśnień, wskazał jedynie, że zarzuty są dla niego niezrozumiałe i że nie przedstawiono mu akt spraw i protokołu wizytacji, a ponadto podkreślił, że pytanie do Trybunału Konstytucyjnego zadał sąd, nie zaś sędzia. W kolejnym postanowieniu z dnia 28 października 2014 r. Zastępca Rzecznika podjął wstępne czynności wyjaśniające dotyczące bezpodstawnego połączenia do wspólnego rozpoznania trzech spraw, co prowadziło do przewlekłości

postępowania. Postanowienie to doręczono obwinionemu razem z kopią wniosku Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] i wyciągiem z posiedzenia kolegium tego Sądu oraz zobowiązaniem do złożenia wyjaśnień. Również w tym wypadku obwiniony oświadczył, że nie rozumie zarzutów, wnosił o odmowę wszczęcia postępowania i wskazał, że wszelkie kwestie procesowe podejmowane w sprawie ... 1541/11 zostały opisane w pytaniu do Trybunału Konstytucyjnego, którego odpis dołączył do odpowiedzi. Wreszcie, postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przedstawił obwinionemu sędziemu zarzuty popełnienia przewinień dyscyplinarnych i pouczył o możliwości złożenia wyjaśnień i zgłoszenia wniosków dowodowych. Obwiniony po raz kolejny oświadczył, że nie rozumie zarzutów i wniósł o przesłanie kopii akt wymienionych w zarzutach spraw w celu zapoznania się z nimi i odniesienia do zarzutów.

Jak zatem wynika z kolejno prowadzonych czynności w postępowaniu poprzedzającym wniesienie sprawy do Sądu, trzykrotnie zobowiązywano obwinionego do złożenia wyjaśnień, jednak z możliwości tej nie skorzystał. Obwinionemu doręczano odpisy pism składanych do akt, zatem miał możliwość zapoznania się z dowodami, jakie przeciw niemu zebrano. Nie można w tej sytuacji uznać, że postępowanie zostało dotknięte istotnymi brakami. Trzeba zwrócić uwagę, że w art. 345 k.p.k. chodziło o braki istotne, to jest takie, gdy nie pozwalają na wyjaśnienie sprawy, gdy doszło do zaniechania zebrania lub zabezpieczenia dowodów. Niezależnie od tego, zwrot sprawy na podstawie art. 345 k.p.k. wymagał zaistnienia kolejnej przesłanki, to jest występowania znacznych trudności w konwalidowaniu tych braków przez sąd. Nie może zaś budzić wątpliwości, że w postępowaniu sądowym zarówno złożenie wyjaśnień przez sędziego, jak i udzielenie mu terminu do zapoznania się z aktami spraw wymienionych w zarzutach (które były zresztą przydzielone do jego referatu) i złożenie w tym zakresie wyjaśnień i ewentualnych wniosków nie nastęrcza trudności. Trafnie zarzucił także skarżący, że nie zachodzi potrzeba poszukiwania dowodów, bowiem zostały one już zgromadzone w aktach postępowania wyjaśniającego.

Z tych przyczyn zażalenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego należy uznać za zasadne.

Zasadny jest także wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do merytorycznego rozpoznania, zawarty w zażaleniu złożonym przez obwinionego. Uzasadnienie podniesionych w zażaleniu zarzutów zmierza do kwestionowania zgodności z Konstytucją art. 345 k.p.k. Rozważanie tej kwestii jest jednak bezprzedmiotowe z uwagi na uchylenie tego przepisu z dniem 1 lipca 2015 r. ustawą z dnia 27 września 2013 r. nowelizującą Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247).

Nie można natomiast podzielić zarzutu, że postępowanie wyjaśniające jest dotknięte istotnymi brakami. Kwestia ta została wyjaśniona wyżej, za nietrafny bowiem Sąd Najwyższy uznał pogląd Sądu Apelacyjnego, jakoby w niniejszej sprawie miało dojść do zastępowania oskarżyciela przez sąd. Powtórzyć należy, że nie ma potrzeby poszukiwania dowodów przeciwko obwinionemu sędziemu, te bowiem zostały przedstawione, a rzeczą Sądu Dyscyplinarnego jest ich ocena, ustalenie stanu faktycznego i podjęcie decyzji, czy dowody te uzasadniają przypisanie sędziemu zarzucanych przewinień służbowych. Skarżący w uzasadnieniu zażalenia przedstawił obszerny wywód dotyczący gwarancji niezawisłości sędziowskiej. Wywód ten jednak nie może być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego przy rozpoznawaniu zażalenia, wykracza bowiem poza jego zakres, a ponadto odnosi się do merytorycznej zasadności stawianych obwinionemu zarzutów. Ta zaś może być dokonana jedynie po rozpoznaniu sprawy dyscyplinarnej.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 128 u.s.p.

